

Olga Karaskova

Sveti Bavo u službi burgundske baštine: Filip Lijepi i politička propaganda

Među mnogobrojnim portretima vladara Filipa Lijepog (1478.-1506.), sina Marije Burgundske i Maksimilijana I. Austrijskog, stvorenih za njegova života, jedno je djelo posebno zanimljivo modernoj publici: na desnom vanjskom krilu poznatoga triptiha Posljednji sud nizozemskoga slikara Hieronymusa Boscha, mladi je vojvoda Filip prikazan kao sv. Bavo. Zanimljiva ikonografija, koju prvi puta primjećuje Dirk Bax 1983. godine, još uvijek nije dobila konačno objašnjenje. Religijska je metafora u srednjemu vijeku služila kao jedno od najsnažnijih sredstava vladarske propagande te su se neki od Filipovih predaka prikazivali ili uspoređivali s različitim svecima ili osobama posvećene povijesti. Ipak, nitko od njih nikada nije bio prikazan kao sv. Bavo, a ovaj lokalni svetac vezan za Gent i Haarlem nije, prije Boschova triptiha, bio korišten niti u Filipovim vladarskim prikazima. Ovaj rad pokušava objasniti da razlog odabira sv. Bava za prikaz vladara leži u svečevu atributu – sokolu. Motiv se pojavljuje na nekima od dječaćkih portreta Filipa, a imao je i važnu ulogu u ikonografiji vladarice Marije Burgundske, posluživši kao simbol njezinih prava na naslijeđe predaka i njezine vojvodske moći suo iure. Koristeći se majčinim atributom sokola kako bi istaknuo svoje podrijetlo i nasljedna prava, Filip je možda htio stvoriti sintetičan prikaz ispunjen i vjerskim i političkim značenjem: osim što je formirao simboličnu “vizualnu” liniju od burgundskih vojvoda do vladarske kuće Habsburgovaca, ovakvim je prikazom istodobno prenio i ideju o savršenom vladaru, dobročinitelju i mirotvorcu.

Prijevod s francuskoga: Diana Predrag